

RECENZE A ANOTACE

Vymazal L. Zástavní právo. Praha: Linde Praha, 2012, 270 s.

Recenzovaná publikace je dílčím výstupem vydavatelského projektu nakladatelství Linde Praha, jímž mělo být druhé vydání velkého akademického komentáře k občanskému zákoníku (první vydání vyšlo v r. 2008). K dokončení celého komentáře pro liknavost některých členů autorského kolektivu nedošlo, a proto se nakladatelství rozhodlo vydat z odevzdaných rukopisů texty, které jsou uživatelsky nejpřírodnější, obsahově kvalitní a které se také významně liší od textů obsažených v prvním vydání komentáře.

V tomto kontextu bylo logické vydat jako zvláštní knihu Vymazalovo Zástavní právo. Toto dílo je uceleným, novým (v prvním vydání akademického komentáře uvedená téma vložil prof. Josef Fiala) a podrobným zpracováním institutu řazeného tradičně mezi nejbezpečnější nástroje zajištění, že dluh bude splněn. Autor, absolvent Právnické fakulty Univerzity Karlovy, se problematice zástavního práva věnuje dlouhodobě po stránce praktické jako právník činný v bankovní sféře i po stránce teoretické, když v tomto směru získal průpravu jako doktorand Ústavu státu a práva v doktorském studijním programu provozovaném Ústavem v součinnosti s Fakultou právnickou ZČU v Plzni (recenzent byl jeho školitelem); studium úspěšně ukončil obhajobou práce „Výkon zástavního práva k nemovitostem“.

Posuzovaná práce je pojata jako komentář k jednotlivým ustanovením občanského zákoníku o zástavním právu. Tím je podmíněna i její vnitřní strukturace. Jak známo, zákonná úprava zástavního práva se dělí do pěti větších celků. Toto rozdělení respektuje i obsah knihy. Komentář k § 152 až 155 se zabývá obecnými otázkami zástavního práva (s. 9 až 83), komentář k § 156 až 161 jeho vznikem (s. 83 až 147), výklad k § 162 až 164 pojednává o právech a povinnostech za trvání zástavního práva (s. 147 až 175), komentář k § 165 až 169 se věnuje uspokojení ze zástavy (s. 176 až 243) a text k § 170 až 172 vykládá právní pravidla o zániku zástavního práva (s. 243 až 270). Komentář autor uspořádal tak, že za textem zákonného ustanovení následují odkazy na související ustanovení a související právní předpisy, poté čteme vlastní výklad obsahu ustanovení členěný pravidelně na dílčí kapitoly, uzavřený popisem a rozbořem analogických právních pravidel v novém občanském zákoníku. Na tyto pasáže navazují přehled judikatury s citací právních vět a přehled literatury k příslušnému ustanovení. Samotný výklad jednotlivých ustanovení je dosti obsáhlý (např. komentář k § 161 o.z. o zastavení cizí věci zahrnuje téměř 11 stran). Překvapivý je rozsah poznámkového aparátu. Kniha obsahuje 754 poznámek pod čarou dokládajících důkladné seznámení autora s relevantní literaturou – jak domácí (v obsáhlém záběru od Randy až po Richtera), tak i zahraniční proveniencí (citovány jsou prameny německé, rakouské, švýcarské, anglické, francouzské).

Jakkoli má literární styl komentáře své zákonitosti a standardy co do členění textu, autor využil základního ustanovení o zástavním právu (§ 152 o.z.) k zařazení obsáhlé studie, která plní úlohu obecné výkladové části, na niž jsme zvyklí ve vědeckých monografiích (s. 9 až 38). Podrobně tu pojednal pojmové vymezení zástavního práva, jeho zásady, funkce, historický vývoj, analyzoval vývoj úpravy zástavního práva v českých zemích se zvláštním zaměřením na období po r. 1989, systematiku platné úpravy a vložil charakteristiku subjektů zástavního práva. Do této části výkladu je zařazena rovněž komparativní partie pojednávající o úpravě rozebíraného institutu v občanských zákonících německém, francouzském a slovenském, o pojetí téhož v *Model Law on Secured Transactions* (vzorový zákon o zajištěných transakcích vypracovaný Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj), jakož i v *Legislative Guide on Secured Transactions* zpracovaném Komisí OSN pro mezinárodní obchodní právo. Vzorový zákon EBRD a slovenská regulace zástavního práva, která ze vzorového zákona vychází, mají zvláštní

význam i pro zdejší právníctví, neboť jimi se v úpravě zástavního práva inspiroval i nový občanský zákoník. Také posledně uvedené kodifikaci – byť je vzhledem k datu uzavření rukopisu označena ještě jako *lex ferenda* – se autor v dostatečné míře věnuje nejen v úvodní studii, ale průběžně v celé knize, takže čtenář má k dispozici detailní výklad o dosud účinné právní úpravě i hutný přehled o úpravě nové.

Lukáš Vymazal dobře dokládá způsobem zpracování i obsahem svého díla pravdivost Tilschova poznamenání, že právní věda je především vědou praktickou. Není přirozeně na recenzi, aby tlumočila obsah knihy; u komentáře to ostatně ani dost dobře nejde. Přesto lze ilustrativně poukázat na některé partie.

Zvláštní pozornost si např. zaslouží zasvěcený výklad o vzniku zástavního práva k movitým věcem (a nemovitým věcem neevidovaným v katastru nemovitostí) bez odevzdání zástavy, zařazený jako komentář k § 158 o.z. (s. 114 an.). Nejde jen o vznik zástavního práva zápisem do Rejstříku zástav, jemuž se autor věnuje velmi podrobně, ale i o speciální úpravy hypoteckárního zástavního práva vztahované k rejstříku leteckému, námořnímu, k rejstříku ochranných známek apod. Pozoruhodný je kritický rozbor stávající úpravy Rejstříku zástav (s. 117 an.) vzhledem k jeho povaze jako neveřejného seznamu. Tím je, jak autor uvádí, zcela popřen jeho smysl. Autor také poukazuje na praktické problémy spojené s vyhledáváním v Rejstříku zástav. V těžce partii komentáře zaujme zvláštní kapitola zabývající se vznikem zástavního práva k silničním motorovým vozidlům a důkladná kritická analýza rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2099/2004 z 12. dubna 2005, podle kterého zástavní právo k silničnímu motorovému vozidlu a přípojnému vozidlu vzniká zápisem zástavního práva do technického průkazu a registru silničních vozidel (s. 119 an.).

Jinou neobyčejně zdařilou částí komentáře je výklad o nabytí zástavního práva od neoprávněného (s. 136 an.). K němu tématicky váže rozbor otázky, jaký význam má pro zástavní právo třetí osoby odstoupení od smlouvy o převodu vlastnického práva. Autor se na s. 141 an. věnuje teoreticky zajímavému a prakticky závažnému problému, zda zcizitelovo odstoupení od smlouvy o převodu vlastnického práva ruší i zástavní právo, které nabyvatel zřídil třetí osobě ještě dříve, než k odstoupení od smlouvy došlo, hodnotí vývoj judikatury k této otázce i názory vyslovené v odborné literatuře na toto téma a dospívá ke zcela přesvědčivým závěrům.

Těmito příkladnými poukazy na obsah Vymazalova spisu recenzent nemíní naznačit, že by si jiné části díla nezasloužily pozornost. Instruktivní jsou např. pojednání o pohledávkách, jejichž uspokojení lze zástavním právem zajistit (s. 70 an.), kritická analýza úpravy a výkladu otázek týkajících se právních dispozic zástavního dlužníka se zástavou (s. 161 an.), včetně rozboru judikatury vylučující smluvní omezení zástavního dlužníka v těchto dispozicích, nebo podrobný a zasvěcený výklad o věřitelově uspokojení ze zástavy (s. 176 an.).

Knihou Lukáše Vymazala o zástavním právu představuje po odborné stránce kvalitní, autorsky pečlivě zpracované dílo, které usnadňuje poznání právně komplikované a prakticky významné právní úpravy institutu, který se mezi způsoby zajištění volí velmi často.

prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš
Ústav státu a práva AV ČR, v.v.i.

**Kubát M. Současná česká politika. Co s neefektivním režimem?
Brno: Barrister & Principal, 2013, 120 s.**

Michal Kubát, docent politikologie působící na Fakultě sociálních věd UK a vyučující též na Právnické fakultě UK, přichází po několika zdařilých monografiích (jmenujme *Demokracii*